

---

## Metodický dokument k podmínkám provozu v době mimořádných stavů

---

Účelem metodického pokynu je reagovat na aktuální geopolitickou situaci, která může v topných sezónách 2022/2023 a 2023/2024 vést k problémům v zajištění dodávek energií. Ministerstvo životního prostředí v této souvislosti identifikovalo některé skupiny zdrojů, které mohou být využity k řešení potenciální krizové situace. Přesné definování okruhu těchto zdrojů a stanovení závazných podmínek pro provoz těchto zdrojů po dobu mimořádných stavů je řešeno aktuální novelou vyhlášky č. 415/2012 Sb., o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, která byla vydána pod č. 265/2022 Sb. dne 1. září 2022. Nicméně nad rámec závazných podmínek pro provoz stanovených přímo legislativou je možné a žádoucí provést v některých relevantních případech rovněž další úpravy integrovaných povolení, které by dále napomohly efektivnímu řešení potenciální krizové situace. Týká se to zejména případů, kde je nutný individuální přístup k jednotlivým zařízením.

Za mimořádný stav se pro účely tohoto metodického dokumentu považuje celorepublikově vyhlášený nebo realizovaný soubor opatření označený jako „*předcházení stavu nouze*“ v plynárenství, teplárenství nebo elektrizační soustavě podle § 54, § 73 a § 88 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a stav nouze v plynárenství, teplárenství nebo elektrizační soustavě pro celé území státu podle § 54, § 73 a § 88 energetického zákona.

Změny integrovaných povolení spojené s mimořádnými stavy se nesmějí týkat dalších podmínek provozu nezávislých na aktuální situaci. Zejména se změny nesmějí týkat monitoringu emisí, jejich ohlašování apod.

Uvedená vyhláška a případné úpravy povolení vychází z doposud neimplementovaných ustanovení směrnice 2010/75/EU o průmyslových emisích a sdělení Komise ze dne 20. července 2022 COM(2022) 360 final „*Save gas for a safe winter*“.

### Podmínky provozu v mimořádném stavu

Obecně si aktuální geopolitická situace, kdy může dojít k narušení zásobování zemním plynem a s tím souvisejícímu zásobování energiemi, žádá zavedení zvláštní kategorie závazných podmínek provozu, která se bude nazývat „*Podmínky provozu v mimořádném stavu*“. Účelem je zajištění efektivní regulace

zdrojů pro nadcházející topné sezóny 2022/2023 a 2023/2024, v rámci kterých hrozí problémy se zajištěním dodávek paliv, surovin a energií právě s ohledem na aktuální geopolitickou situaci. Systémově se jedná o podskupinu podmínek uvedených v § 13 odst. 4 písm. d) zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů, tj. o podmínky zajišťující ochranu zdraví člověka a ochranu životního prostředí, zejména ochranu ovzduší, půdy, podzemních a povrchových vod. Stanovení těchto podmínek vychází u části zdrojů přímo z uvedené vyhlášky, u části zdrojů pak z individuálního posouzení žádosti provozovatele, nicméně i v individuálních případech je nutné v souladu s principem právní jistoty dodržovat základní systémová omezení zaváděná výše uvedenou novelou vyhlášky č. 415/2012 Sb. Konkrétně není možné rozšiřovat okruh relevantních okolností, na které se tento typ závazných podmínek provozu vztahuje, tedy není možné stanovovat tyto podmínky mimo mimořádné stavy vymezené v příslušných ustanoveních novely vyhlášky č. 415/2012 Sb. (a v úvodu metodiky) a též není možné stanovovat tyto podmínky na dobu delší, než je stanovená doba platnosti novely vyhlášky (tj. maximálně do 31. května 2024).

Pro případ vyhlášení některého z těchto mimořádných stavů je nutné v souladu s § 13 odst. 6 zákona o integrované prevenci zahrnout relevantní závazné podmínky provozu do integrovaných povolení, a to primárně na základě žádosti či oznámení provozovatele v souladu s § 19a zákona o integrované prevenci. S ohledem na nutnost zajistit právní rámec pro provoz relevantních zdrojů v rámci topných sezón 2022/2023 a 2023/2024 je nutné, aby příslušné povolující úřady jednaly proaktivně s provozovatelem tak, aby bylo možné uskutečnit změnu povolení co nejdříve. Nicméně zahajování řízení z moci úřední není v tomto případě vhodné a aktivity povolujících úřadů by měly sloužit k zajištění podání žádosti/oznámení provozovatelem. Ministerstvo životního prostředí připravilo indikativní seznam příslušných zařízení, se kterými byly příslušné úřady seznámeny 7. září 2022.

Změna integrovaného povolení, spočívající v zavedení závazných podmínek provozu v mimořádném stavu, může potenciálně vést k navýšení emisí z dílčího zdroje. Nicméně s ohledem na její zvláštní a dočasný charakter nenaplňuje sama o sobě definici podstatné změny. Důvodem je skutečnost, že v případě mimořádných stavů nelze hovořit o významných nepříznivých účincích na lidské zdraví nebo životní prostředí, protože potenciální důsledky okolností, kdy jsou tyto mimořádné stavy vyhlášovány (hrozící přímé zdravotní důsledky výpadků dodávek tepla a energií a dopady neřízené substituce z technicky dostupných zdrojů na životní prostředí) mají bezpochyby dopady mnohem závažnější a využitím specifických podmínek v integrovaných povoleních budou tyto důsledky redukovány. Rovněž je nutné zdůraznit, že za běžné situace nemohou být tyto podmínky využívány dle vůle provozovatele a navržené řešení je svým krátkodobým charakterem v souladu s požadavky sdělení Komise COM(2022) 360 final.

### **Úpravy povolení na základě změny vyhlášky č. 415/2012 Sb.**

Předpokládá se, že s ohledem na mimořádnou situaci upozorní povolující úřady potenciálně dotčená zařízení na možnost využití § 14 odst. 5 a § 16 odst. 3 novely vyhlášky č. 415/2012 Sb. V případě, že provozovatel následně podá žádost či oznámí změny v provozu zařízení, tak úřad provede příslušné změnové řízení. V rámci řízení se primárně ověřuje splnění požadavků stanovených vyhláškou č. 415/2012 Sb. V závazných podmínkách provozu se zakotví podmínky přímo uvedené ve vyhlášce, identifikuje se relevantní část zařízení (např. kotel, zdroj) a stanoví se doplňující podmínky, zejména ve vazbě na oznamování využívání tohoto režimu povolujícímu úřadu, ohlašovací povinnosti

podle § 16a odst. 1 zákona o integrované prevenci a ohlašovací povinnosti podle § 17 odst. 3 písm. c) zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů. Jednou z doplňujících podmínek, kterou je nutné stanovit v povolení, je povinnost využívat při provozu zdroje znečišťování ovzduší všechna instalovaná zařízení a opatření na snižování emisí v nejvyšší technické a ekonomické dlouhodobě udržitelné účinnosti.

V případě zařízení, která je možné provozovat nejvýše 1500 provozních hodin za rok, se při stanovení odlišných závazných podmínek provozu po dobu trvání mimořádných stavů dle vyhlášky č. 415/2012 Sb. postupuje tak, že nedochází k započtení příslušných provozních hodin od vyhlášení do ukončení mimořádného stavu do limitu 1500 provozních hodin za rok. Stejný princip platí i pro zařízení, které má v integrovaném povolení explicitně uveden maximální provoz do 500 provozních hodin ročně.

Evidence provozních hodin v době mimořádného stavu a vyhodnocení využívání zařízení na snižování emisí by se předkládaly společně s roční zprávou s údaji o plnění podmínek integrovaného povolení podle § 16a odst. 1 zákona o integrované prevenci. V rámci vedení provozní evidence podle § 17 odst. 3 písm. c) zákona o ochraně ovzduší by se pak vykazovaly veškeré provozní hodiny včetně provozních hodin čerpaných v době mimořádného stavu (současná právní úprava).

Provozní hodiny během mimořádného stavu a informace o provozu zařízení či technik na snižování emisí budou provozovatelem sledovány samostatně a budou při případné kontrole přiloženy jako příloha k provozní evidenci dle § 17 odst. 3 písm. c) zákona o ochraně ovzduší.

U zařízení provozovaných do 31. prosince 2022 v přechodném režimu pro spalovací stacionární zdroje dodávající teplo do soustavy zásobování tepelnou energií podle § 39 zákona o ochraně ovzduší se předpokládá převedení stávajících závazných podmínek provozu do nově vyčleněné zvláštní kapitoly integrovaného povolení, která by měla být platná a účinná od 1. ledna 2023 do 31. května 2024. V této souvislosti je nutné upozornit na přechodné ustanovení uvedené v čl. II vyhlášky č. 265/2022 Sb., které stanoví, že po dobu trvání mimořádného stavu nelze u výše specifikovaných stacionárních zdrojů v rámci vyhodnocování plnění emisních limitů použít postup validace, resp. nelze využít validovaných hodnot k ověření plnění emisního limitu dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. d) a § 9 odst. 7 vyhlášky č. 415/2012 Sb. Požadavky na informace poskytované v rámci roční zprávy s údaji o plnění podmínek integrovaného povolení a v rámci souhrnné provozní evidence zůstávají zachovány.

### **Úpravy povolení na základě individuální charakteristiky zařízení**

Individuální úpravy povolení, které budou realizovány na základě výše uvedeného systémového rámce, vychází z technických specifik konkrétního zařízení. Obecně by mělo být cílem redukovat vliv některých omezení v povolení v okamžiku, kdy jsou vyhlášeny příslušné mimořádné stavy, a zároveň by nastaly v podmínce specifikované okolnosti. Možné úpravy se týkají např. následujícího:

- 1) individuálně nastavených ročních emisních stropů<sup>1</sup>,
- 2) problémů s plněním emisního limitu při výpadku v dodávkách pomocných materiálů (sorbentů a činidel) k snižování emisí.

Předpokladem k úpravě povolení je existence žádosti/oznámení změny v provozu zařízení.

---

<sup>1</sup> Netýká se emisních stropů podle § 14 odst. 5 vyhlášky č. 415/2012 Sb.

U individuálně stanovených ročních emisních stropů je několik možností úpravy. První je změna ročních emisních stropů na jeden souhrnný víceletý emisní strop, který je flexibilnější, a tedy vhodnější pro řešení mimořádných situací. Primárně lze o takové změně uvažovat u emisních stropů pro rtuť.

Druhou možností je nezapočítávat emise vyprodukované v době mimořádných stavů nad rámec běžně produkovaných/předpokládaných emisí do ročního emisního stropu v rámci vyhodnocování plnění podmínek povolení. V případě úpravy emisních stropů je možné přistoupit k navýšení pouze tam, kde se jedná o pevné roční emisní stropy, které by mohly znamenat potenciální nutnost pozastavení provozu zdroje před koncem roku. Prakticky tedy bude umožněno pokračování v provozu zdroje i po dosažení emisního stropu (pokud emisní strop do konce roku dosažen nebude, pak samozřejmě využití tohoto mechanismu není třeba). Pro zdroje, které mají dlouhodobé emisní stropy (například na 8 let), není bezprostřední nutnost emisní stropy navyšovat, neboť mají vyšší flexibilitu.

S odkazem na úvodní informace tohoto metodického dokumentu (konkrétně zákaz rozšiřování okruhu relevantních okolností, kdy se podmínky provozu v mimořádném stavu použijí) v případě emisních stropů platí, že se aplikují nejdéle do posledního dne platnosti novely vyhlášky č. 415/2012 Sb., tj. do 31. května 2024. Proto je nezbytné v integrovaných povoleních zohlednit adekvátní snížení výše emisních stropů spalovacích stacionárních zdrojů podle ustanovení § 14 odst. 5 vyhlášky č. 415/2012 Sb., a to z 12 měsíců (kalendářní rok) na 5 měsíců v roce 2024 v souladu se stanovenou omezenou dobou platnosti vyhlášky č. 415/2012 Sb. v roce 2024.

Aplikace úprav u emisních stropů by měla probíhat tak, že v rámci žádosti je vhodné indikativně uvést standardní, plánované nebo průměrné využívání uložených emisních stropů do roku 2024. Úpravu lze provádět tak, že se za předpokladu vyhlášení některého z mimořádných stavů čerpají standardní emisní stropy a po vyčerpání se čerpají a vykazují dodatečná množství emisí (např. po jednotlivých měsících). Provozovatel by měl v povolení stanovenou povinnost vedení příslušné evidence, kterou by následně předkládal zároveň s vyhodnocením plnění emisních limitů a vykazováním souhrnné provozní evidence podle zákona o ochraně ovzduší (jako samostatná příloha).

Potenciálně připadá do úvahy rovněž situace, kdy nastanou provozní omezení (např. výpadky u dodavatelů relevantních činidel nebo sorbentů). Podmínka povolení, která bude řešit provoz za uvedené situace, může být formulována samostatně nebo v kombinaci s rozvolněním emisních stropů. Podmínky integrovaného povolení budou obsahovat vymezení mimořádných stavů a vymezení specifických technických okolností (např. výpadek činidel či sorbentů) a upravenou podmínku povolení, která by se při naplnění výše uvedených okolností aplikovala na oznamovací povinnost vůči povolujícímu a kontrolnímu orgánu. Oznámení o nastalé situaci společně s důkazem o výpadku a nemožnosti operativní náhrady sorbentu či reagentu a s odhadem jejího trvání provozovatel poskytne příslušnému povolujícímu úřadu a České inspekci životního prostředí (postačí na určený e-mail). V rámci e-mailu se doloží informace od dvou či více dodavatelů o nemožnosti poskytnutí dodávek (počet oslovených dodavatelů se odvozuje od situace na trhu s dílčí komoditou). Následně by provozovatel analogicky zasílal informaci o jejím ukončení. Provozovatel musí mít i za těchto podmínek uloženu v povolení povinnost provozovat zařízení tak, aby byly emise tak nízké, jak je to technicky možné a povinnost vyvinout nejvyšší možné úsilí k zajištění příslušných dodávek.

## **Změny provozního režimu zařízení**

Někteří provozovatelé mohou v reakci na zavedení specifických závazných podmínek provozu pro stacionární zdroje provozované do 1500 provozních hodin za rok na základě novely vyhlášky č. 415/2012 Sb. převádět některé standardně provozované zdroje do tohoto režimu. Taková změna principiálně naplňuje znaky tzv. nepodstatné změny, protože povede k redukci potenciálně emitovaných škodlivin v porovnání s předchozím stavem. Při hodnocení dopadů na životní prostředí se vzhledem ke specifickému statusu podmínek využívaných v mimořádném stavu nezohledňuje jeho potenciální využití. Nicméně pokud by později z jakýchkoliv důvodů byl tentýž zdroj uváděn do běžného provozního režimu, tak lze předpokládat zásadní nárůst emisí (zejména v roční bilanci), a to i v případě, že by zařízení bylo provozováno v souladu s požadavky závěrů o BAT (tj. bez udělení výjimky podle § 14 odst. 5 zákona o integrované prevenci). Za předpokladu, že dojde k naplnění příslušné definice (zejména co se týče vyhodnocení celkové roční emisní bilance ve vztahu k předchozím nastavením povolení), je takovou změnu nutno hodnotit jako podstatnou podle § 2 písm. i) zákona o integrované prevenci.

Schválil: Mgr. Evžen Doležal

ředitel odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence